

MARIBORSKI DNEVNIK

Političen list.

Državna licejska knjižnica

v Ljubljani.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 10.— mesečno.
četrtletno K 30.—
Če pride naročnik sam v upravnishvo po list: Me-
sečno K 9.50. — Inserati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik popoldne.

Posamezna številka stane 60 vln.

Uredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica št. 4.)

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Leto III.

Maribor, petek 4. junija 1920.

Št. 122.

Nenadno padanje tujih valut.

Regent Aleksander v Bosni. — Seaton Watson v Zagrebu. — Odmev železničarske stavke v Bosni.

Maribor.

V zadnji številki je prinesla »Volksstimme« v polemiki z nami znova opazko, da je bil Maribor pristno nemški, da je mesto, v katerem prebivamo, bilo ustanovljeno po Nemcih in da je radi tega nemško. Ob tej priliki se hočemo malo pobaviti s tem vprašanjem ter podati nekaj misli v splošno objasnitev.

Zgodovino Maribora se ne da tako jasno pregledati, kakor zgodovino kakega drugega mesta na našem ozemlju, radi tega so tudi vse trditve o njegovem nastanku več ali manj le kombinacije. Nemci, ki bi radi dokazali, da je Maribor nemškega izvora, se pri tem vedno in vedno sklicujejo na oni stari grad, ki je stal na griču, kjer stoji dandanes znana Piramida. Ta grad se je imenoval Burg an der Mahr, ali kratko Marburg, in od tega gradu je dobila ime tudi naselbina, ki je ležala pod njim in ki se je tekom stoletij razvila v sedanje mesto Maribor ob Dravi.

Ta grad so sezidali in upravljali brezdvomno nemški grajščaki, ki so se sem priključili istočasno z drugimi nemškimi plemiči, ko je naš narod po frankovskih špekulacijah

in sleparijah izgubil svojo samostojnost v Karantaniji in pozneje tudi v Panoniji. Naselbina ob Dravi pa je bila, kot se upravičeno domneva, prej tu nego grad in ta naselbina je bila slovenska. Radi tega nastane tu vprašanje, kaj je važnejše za določevanje narodnosti kakega kraja, ali grajščina, ali naselbina. Brezdvomno je merodajna v tem slučaju naselbina. In če je grad nadvaldal naselbino ter ji tudi usilil svoje ime, je bilo to vedno le nasilje, ki radi tega še ne sloni na nobeni pravici.

Kajti resnične so besede spremnega pisma madžarske mirovne delegacije, da tudi tisočletna posest, ako ne bazira na pravici, nima nikakega prava. In tako tudi nemška posest Maribora ni radi tega še pravna, ako je to mesto stoletja pripadalo po krivici Nemcem.

Vzemimo pa slučaj, da je grad starejši nego naselbina ter da je ta grad komaj vstvaril naselbino. Kako jo je vstvaril? Ako je pritegnil vanjo domače prebivalstvo dežele, potem je bila ta naselbina brezdvomno slovenska, ker je bila dežela tedaj daleč naokolu pristno slovenska, če pa je ta grad vstvaril naselbino iz importiranih Nemcev, s tem še

ni dana nikaka pravica do tega, da bi se ta kraj zval nemški, kajti bil je zgrajen na — slovenski zemlji potom nasilja, enostavne brezpravne prilastitve tuje posesti.

Z isto pravico bi šli lahko danes Slovenci na Nižnjevavstrijsko ter tamkaj napravili svojo naselbino. Vendar pa bi se v tem slučaju ne moglo odrekati oni tujerodni naselbini značaj njene tuje narodnosti, tako bi se tudi Mariboru v takih okoliščinah ne moglo odrekati pravice, da se imenuje nemška kolonija; seveda pa bi iz tega ne izhajalo še nikako pravo do združitve te kolonije z državo njene narodnosti, ali pa do lastne države v državi.

To pa bi veljalo samo za slučaj, da se ta naselbina razvija sama iz sebe, brez pritoka iz okolice. Za Maribor pa to ne velja, kajti znano je, da je Maribor rasel potom pritoka deželanov v mesto. Ti deželani pa so bili brez izjeme Slovenci, kar priča razven statistike priseljavanja tudi tisoče in tisoče slovenskih imen mariborskega prebivalstva. Če bi se ta razvoj potom pritoka vršil brez raznarodovalnega pritiska, bi bila prvotna naselbina ob Dravi že tekom par let, ali vsaj desetletij postala po ogromni

Scotus Viator.

Te dni je prišel v našo Jugoslavijo velik prijatelj našega naroda, ki ga pozdravljajo vsi, ki poznajo njegovo delo. Žal, da pri nas širše mase premalo poznajo one moze, ki so v tujini za nas povzdignili svoj glas. Drugod znajo take ljudi drugače častiti, njih imena so znana in spoštovana v celem narodu. Pri nas bi morali poznati pred vsem dva moza, ki sta bila že pred vojno naša prijatelja in sta med vojno zagovarjala naše pravice to sta Francoz. prof. Ernest Denis in Škot dr. R. W. Seaton Watson (ki je bolj znan pod imenom Scotus Viator).

Prof. Denis je lansko leto slavil svojo sedemdesetletnico. Posebno dobro ga poznajo Čehi, ker je napisal o njih velika dela (Konec češke samostojnosti in Čehi po Beli Gori), prof. Denis je profesor zgodovine na pariški Sorboni (univerzi) in je bil leta 1911 tudi pri nas, da bi spoznal naše razmere. Med vojno je pisal v francoske liste o slovanskih narodih in je izdal posebno knjigo »Velika Srbija«, kjer popisuje razvoj Srbije in dokazuje, da se mora ustanoviti velika jugoslovenska država. Čehi so vsa Denisova dela prevedli na svoj jezik, zdaj izhajajo zbrani spisi njegovih del napisanih med vojno, med

temi bo izšla tudi »Velika Srbija«. Pri nas pa morebiti niti tega dela še nimamo v prevodu. Tako se zanimamo za svoje prijatelje.

Kakor je prof. Denis s celo silo delal za nas med Francozi, tako je delal Seaton Watson med Angleži. Seaton Watson je mlajši od Denisa, (roj. je leta 1879), torej je štiri-desetleten mož, ki pa ima v angleški javnosti znano ime kot publicist. Seaton Watson je po rojstvu Škot, kar ni isto kakor Anglež. Škoti so ponosni Britanci — a odklanjajo ime Anglež. (To je torej nekako tako, kakor pri nas, kjer smo vsi ponosni Jugoslovenci, a zase varujemo svoje pokrajinsko ime). Kot Škot je mogel Seaton Watson boljše razumeti boj malih narodov, nego to razumejo veliki narodi. Študiral je na univerzi v Oksfordu. Kot sin velike rodovine je odšel na potovanje, študiral je v Parizu in v Berlinu in je prišel tudi na Dunaj. Tu je videl boj narodov. Vrnil se je domov in je napisal svojo prvo večjo razpravo o »bodočnosti avstro-ogrske monarhije« (1900). Leta 1907. se je pričelo veliko preganjanje Slovkov na Ogrskem. Posl. Juriga in Hlinka sta bila pred sodiščem, Hurban je bil obsojen v zapor. Seaton Watson je bil mnenja, da je Ogrska najbolj svobodna država v celi Evropi, saj so znali Madžari o

sebi tako lepo pisati. Prišel je torej leta 1917 na Slovaško in se je prepiral o razmerah. Videl je strašno korupcijo in terorizem. Uspeh njegovega potovanja je bilo delo: »Plemen-sko vprašanje ogrskih narodov«. (1909). Knjiga je izšla pod imenom »Scotus Viator.«

Madžari so se zelo jezili, ker so se bali, da bo svet izvedel resnico o njih: pisali so, da se pod tem imenom skriva neki žid, ki hoče delati kupčije. Scotus Viator pa je še nadalje posvečal svojo pozornost madžarskim razmeram in je v angleških listih razkrival krivice, ki se gode narodom na Ogrskem. Med tem ga je zanesla pot tudi na jug. L. 1908 je bil prvič v Zagrebu, l. 1909 v Beogradu, v Dubrovniku in v Črni gori. Zasedoval je znane veleizdajalske procese. L. 1910 je izšla njegova knjiga »Jugoslo-vansko vprašanje«. Napisal je tudi več člankov in razprav o razmerah na Hrvatskem za časa absolutizma. Seznanil se je z našimi močmi z dr. Smolako, s Supilom, z Meštro-vičem. Kazal je na nova pota balkanske politike, ki je angleški politiki niso prav razumeli. Njegova dela so izšla tudi v nemškem prevodu.

Tako je prišla svetovna vojna in knjige Scotusa Viatora so svetlo govorile o nas, ki smo bili skoraj nepoznani. Seaton Watson

večini slovenska. Temu pa ni bilo tako. Slovensko ljudstvo, ki je prihajalo z dežele v mesto je redno rod za rodom izgubljalo svojo narodnost ter se prelivalo v nemštvo. To se je vršilo, ne naravnim, ampak nasilnim potom, potom pritiska od zgoraj. S početka radi upliva graščine, pozneje pa države in njenega uradništva, ki je bilo vedno strogo nemškonacionalno.

Nemški uradnik je govoril nemško, radi tega je tudi trgovec, obrtnik, delavec, meščan moral govoriti z njim nemško. Slovenski človek, ki je prišel v Maribor je videl, da vsi visoki gospodje govorijo nemško, radi tega je tudi sam gledal, da se je čimprej mogoče naučil tega jezika in koga je znal, se je smatral za višjega, za bolj gosposkega ter se je kmalu začel sramovati svojega materinega jezika. Samo ob sebi umevno je, da je tudi svoje otroke naučil nemško, ter jih poslal v nemško šolo. Ti otroci se niti zavedali niso več, da so slovenske krvi, še manj pa teh otrok otroci. In tako je šlo dalje desetletja, stoletja. Maribor je žrl kar cele rodove Slovencev ter si tako priboril slavo — največje potujčevalnice Jugoslovenov.

Nemška kri prvotnih nemških kolonistov je tako utonila v morju slovenske, da je sploh ni bilo več. Maribor je postalo mesto pristne slovenske krvi toda nemškega občevalnega jezika in nemškega prepričanja.

Če mi danes trdimo, da je Maribor slovenskega izvora, za to trditev ni merodajen niti grad, niti naselbina, o katerih danes ne moremo nič pozitivnega dognati, ker nam za to manjkajo nesporni viri, pač pa nepobitna resnica, da je njegovo prebivalstvo po štiripetinski večini slovenskega izvora, slovenske krvi.

Slovenski narod ima torej neomajno pravico tirjati danes nazaj kri svojih otrok, svoje potujčene, izgubljene sinove. On tirja nazaj samo to, kar mu je bilo vkradeno.

Če pa »Volksstimme« še vedno o tem dvomi, potem naj vpraša svojega odgovornega urednika, g. Maieritscha, kakšnega pokolenja da je, kakšna kri se pretaka po njegovih žilah.

Slovenci! Slovenke! Govorite povsod samo slovenski!

je razkrival napake državnikov, ki niso poznali naših razmer. Podpiral je vse akcije v našo korist. Začel je izdajati revijo »Nova Evropa«, kjer je pojasnjeval naša vprašanja. Njegov dom je bila gostoljubno odprta našim emigrantom. Njegova žena živi z isto ljubeznijo za Jugoslavijo, kakor njen mož: ima dvoje sinčkov, ki nosita naša imena Niko in Ivo. Vse svoje delo je posvetil ta mož delu za ugodno razrešitev vprašanj malih narodov. Ako prihaja sedaj v Jugoslavijo kot gost, je dolžnost nas vseh, da čuti našo hvaležnost za njegovo veliko delo. »Jugoslov. Njiva-Obnova« mu je posvetila posebno številko, ki jo vsem priporočamo.

Jugoslovenci nismo imeli na svetu mnogo prijateljev. Veliki državniki so nas izrabljali — politično prijateljstvo je vedno sebično. Naši nasprotniki so podkupili časopise, da so pisali proti nam. Vsi so se dali podkupiti. Zato je temveč vredno prijateljstvo moža, ki je ostal pri tem boju za resnico, z nesebično ljubeznijo spremljal naš narod v njegovem najtežjem boju od leta 1910—1920. Scotus Viator (Skotski potnik) naj čuti, da je jugoslovanski narod vreden njegove ljubezni in da zna visoko ceniti njegovo delo za ujedinenje.

Dnevne vesti.

Vesna. Ker so bili že vsi naši kulturni zavodi v »Straži« napadeni, je prišla na vrsto tudi naša »Vesna«. Naša javnost se veliko premalo zanima za ta važni slovenski zavod v Mariboru. Ko je vlada razpustila bivši »Mädchenheim«, je slovenski kuratorij prevzel zavod, da bi s tem pospeševal vzgojo slovenske ženske mladine. Dekliški zavod »Vesna« ima internat, gospodinjstvo šolo in žensko obrtno šolo. Slovenski kuratorij je prevzel zavod in je moral celo leto plačevati učne moči tudi za obrtno šolo, ki je eksterna. Država ni dala doslej nikake podpore, niti ni prevzela učnih moči. Kuratorij »Vesne« bi lahko pojasnil gospodom pri »Straži« s kakimi težkočami se je moral boriti, da se ni »Vesna« med letom zaprla, kar bi bilo gotovo v sramoto, ker bi se s tem dokazalo, da nimamo nikakega smisla za svoje kulturne zavode in Nemci bi lahko otvorili zopet svoj »Mädchenheim«. Nadz. Šubic je dal kuratoriju dovoljenje, da si pomaga, kakor si more. Zato je zdaj kuratorij deležen pri »Straži« podtikanja, kakor da slabo gospodari. Vemo, da za tem tiči še nekaj drugega. »Vesna« ni bila deležna podpore zato, ker ni prišla v roke samostanski šoli. Hotelo se jo je uničiti, kakor vse, kar ni čisto klerikalno. Vsi strokovnjaki, ki so si ogledali zavod, so se o »Vesni« kar najbolj pohvalno izrazili. To je bilo najlepše priznanje za trud ravnateljstvu, učitelstvu in kuratoriju. Samo oni, ki ničesar ne vedo in ne store, napadajo ta naš vzorni ženski zavod.

Obsodba urednika Žebota. V sredo popoldan je bila razglašena obsodba v znani kazenski ovadbi proti uredniku »Slovenskega Gospodarja« Franu Žebotu, ker je hotel svoj čas podkupiti magistratnega uradnika Zorkota, da bi mu ta pokazal volilni imenik, ki je bil tedaj še tajen. Žebot je bil spoznan za krivega ter je obsojen v plačilo kazenske globe 400 K ali pa 40 dni zapora. Kazen je radi tega tako mila, ker Žebot tega ni storil iz lastnega nagiba, ampak po naročilu klerikalne stranke. Več bomo o tem poročali prihodnjic.

Raje v Avstrijo nego v Ljubljano. Svoječasno smo poročali, da je znani hujšak Ogrinc premeščen iz delavnice na koroškem kolodvoru k obratnemu ravnateljstvu južne železnice v Ljubljano. Pozneje smo tudi poročali, da se temu protivi, ter da bo najbrže vpokojen, sedaj pa doznavamo, da je prošil za premestitev v Avstrijo. V Ljubljano torej ne gre, gre raje v Avstrijo. Mi mu tega ne štejemo v zlo ampak mu le ključemo: Bog ž njimi!

Farji so lopovi. (Odgovor na »Stražo« št. 57., 2. str.) »Straža«, prišezem ti pri globokem verskem prepričanju tvojih urednikov, pri angelski čistosti vseh Slomškaric, da je meni vsiljena govoranca z izjemo besede »far« zvit s trte. Jaz sem govoril popolnoma drugače, resnično rabil besedo »far«, drugo besedo pa je kak lopov skoval in vpletel. Tvoj informator ima torej slab spomin, grdo loml naš blagovneni jezik in nima nikakega govorniškega poleta. Škoda torej že prostor. Jaz bi istega takole izpolnil:

Lajaj, grizi, »črna teta«,
laži, hujšakaj, delaj greh;
ti med »ovcami« si sveta,
meni pa si le v posmeh ...

Zemljič

Spomeniki v mestnem parku bodo vsi prenovljeni, raz njih izbrisani prvotni nameni, nekateri (n. pr. Jožefov spomenik) sploh odstranjeni. Slednje omenjeni spomenik je že s podstavkom vred zginil v torek popoldne, na njegovem mestu je kar preko noči vzrastla krasna, velika palma; ves okolš tega spomenika je dobil z novimi nasadi čisto novo lice. Raz Franc Josipa spomenik so zguile napisne plošče; spomenik dobi v kratkem novo ozadje. Na praznik Telovo se je vršil v mestnem parku koncert v korist »Olepševalnega društva«. Če hočemo, da se naš mestni park preuredi po naši želji, treba da podpiramo »Olepševalno društvo« tudi dejansko, ne samo s kritikami.

Tajna cenzura Maribor—Sv. Lenart?

Odkar je poštno ravnateljstvo med Mariborom in Sv. Lenartom v Slov. goricah uvedlo novo »dragoceno« poštno zvezico, se dogajajo neverjetne stvari. Dokazano je več slučajev, da se pisma med tema poštama ali sploh »zgube« ali pa potrebujejo po 14 dni iz Maribora v Sv. Lenart, oziroma tudi nasprotno. Pa to ni še vse. Od verodostojne strani se nam poroča, da je neka nam neznana oblast uvedla tudi — tajno cenzuro. Nek tukajšnji odvetnik je poslal svojemu tovarišu v Sv. Lenart pismo, ki je po 10 dneh dospelo v Sv. Lenart z označbo »cenzurirano«. Ker ne vemo, ali je ta tajna cenzura uvedena samo za gotove osebe gotovih političnih strank in s katero pravico, zahtevamo tozadevnega pojasnila.

Profesorske nagrade. »Ker je bila vest o nagradah za nadure profesorjev na tukajšnjih srednjih šolah v Vašem cenj. listu deloma netočna, prosim, da objavite sledeče: Srednješolski učitelj ima 17 do 20 obveznih tedenskih ur. Za ostale — nadure — dobi posebno nagrado in sicer 100 oz. 120 K letno za eno tedensko naduro, kar odgovarja plači 250 K. Da je ta plača za akademično izobraženega uradnika nedostojna, pač ni treba dokazovati. Višji šolski svet v Ljubljani je v začetku leta 1920 predlagal, da se ta nagrada zviša. Ministrstvo v Beogradu pa je dovolilo povišanje še le z začetkom šolskega leta 1920 do 1921, tako da so se izplačale te nagrade za prvi tečaj tekočega šolskega leta še v stari izmeri. Profesorji v Mariboru te v resnici sramotne plače niso odklonili, pač pa se trudi Podružnica društva slovenskih profesorjev v Mariboru, da doseže, da se izplačajo zvišane nagrade že za letos. Ravnatelji tukajšnjih srednjih šol so baje dobili od Višjega šolskega sveta obvestilo, da zamorejo prositi profesorji, ki imajo res nadur za »podpore«. Dne 30. maja so bile nakazane različne podpore oziroma izvanredne nagrade za nadure. Res je, da je dobil največ — 1000 K — profesor dr. Capuder; omeniti pa moram, da je imel v rodbini bolezen in vsled tega izredne izdatke. Zapisal sem te vrste, da zamore presoditi javnost, ali so take izredne nagrade posameznikom na mestu ali ne. Če že deli Višji šolski svet izvanredne nagrade za nadure, naj jih razdeli enakomerno na vse upravičence, kakor to zahteva pravica.«

Dr. A. Pečovnik, gimnazijski profesor.

Vojna »Samostojne« proti Kmetški Zvezi v Zg. Sv. Kungoti. Pred tukajšnjim okrajnim sodiščem se je 1. t. m. vršila zanimiva razprava, v kateri se je v podrobnosti enkrat razvila znana »vojna« med »Samostojno« in »Kmetško Zvezo« v Zgor. Sv. Kungoti. Iz obširne, skoro celi dan trajajoče razprave posnamo sledeče: Dne 22. februarja t. l. sta priredila naš sedanjí vladni komisar dr. Leskovar in urednik Žebot v imenu »Kmetške Zveze« velik shod v Zgor. Sv. Kungoti v šolskem poslopju. Ko je pričel dr. Leskovar svoj govor, je na shod pridrvelo več oboroženih fantov z očitnim namenom, da razženejo shod. Klerikalci so takoj spregledali nevarnost situacije. Ker so bili na ta obisk že primerno pripravljeni — imeli so določenih 20 rediteljev — so dvakratni naval nasprotnikov »slajno« odbili, pri čemer so po zraku frčali železni drogi in — primerne psovke, od nasprotne strani pa so iz zraka skozi okna v dvorano frčali — hodi, med tem ko so pri drugih oknih frčali klerikalni zborovalci venka na sveži zrak. Skratka izvajala se je pravcata vojna na — katoliški podlagi. Razume se, da je taka vojna zahtevala tudi žrtev in sicer na obeh straneh. Večino žrtev je morala doprinesiti »Samostojna«, kar so »Kmetški Zvezarji« tudi sami potrdili v svojem glasilu »Straži«, kjer so se po tej vojni pohvalili, češ, kako so »Samostojne« pogнали s krvavimi bučami. Na čelu katoliške vojske je stal župan Galunder, ki je kot predsednik shoda vojno vodil z gorjačo v roki. Po končanji bitki sta obe stranki nadaljevanje iste prenesli na — sodišče. »Kmetška Zveza« je namreč obdolžila, da so napadalci bili podkupljeni od vodij »Samostojne« in sicer: Mrmolje, Hojnika, Pascola, Leberiča in Anderla, češ, da so ti v go-

stilni Anderle napajali in hujskali fante. Nasprotno pa trdijo „Samostojni“ da so Kmetški zvezarji v Galundrovi kleti za to vojno se napili korajže, ki se je pri nekaterih glavnih kolo vodjih „Kmetške Zveze“ res — tudi dejansko pokazalo. Pascolo je baje fantom obljubil tudi primerno nagrado, če ubijejo Žebota. Fantje so imeli tudi železen kotel — človeškega blata za nasprotnike. Vsega vkup je dosegal obtoženih 19 oseb. To število se pa še pomnoži, ker se je razprava tozadevno in zaradi nadaljnih prič morala preložiti.

Cvetlični dan „Olepševalnega društva“ je prinesel včeraj 7000 K dohodkov. Koncert v parku je bil mnogoštevilno obiskan. Železničarska godba pod vodstvom dr. Schönherja je igrala od pol 11 do 13. Program je bil lep. „Olepševalno društvo“ ima letos mnogo stroškov, zato ga občinstvo rado podpira, saj vsi želimo, da bi bil Maribor lep. Vprašanje spomenikov v parku pa naj bi se rešilo drugače nego se je zdaj začelo.

Agrarni klub. V Beogradu se je ustanovil agrarni klub iz članov seljačke stranke in drugih strank. Njegov cilj je da izdela novo ideologijo agrarne stranke, oziroma seljaškega pokreta. V klub so vstopili odlični člani Miljutin Avramović, predsednik zveze poljedelskih zadrug Jovan Jovanović, bivši poslanik v Londonu dr. Mika Popović, in mnogo drugih uglednih oseb iz vseh krajev Jugoslavije. Klub namerava čimprej organizirati podružnice po Jugoslaviji. Klub bo odločno protestiral proti ustanovitvi osrednje zadruge in zahteval njeno ukinjenje.

Narodna slavnost v Žrelcu na Koroškem tik pred Celovcem se vrši v nedeljo, 6. junija 1920 s sodelovanjem vseh narodnih strank, kjer manifestira koroški narod za svojo pripadnost k Jugoslaviji. Na slavnosti sodeluje pevski zbor Mariborske Glasbene Matice, vojaške godbe in raznih telovadnih in kulturnih društev Slovenije. Plakat je razobešen pred upravnštvom »Mariborskega delavca« v Jurčičevi ulici.

Posebni vlaki k manifestaciji 6. junija v Žrelec. Maribor—Guštanj: odhod ob 4.50. uri, prihod ob 8.30. uri s prikličkom Celje-Dravograd, Labud-Dravograd in Železna Kaplja-Sinčavas. Za ta vlak veljajo polovične cene! Ljubljana-Vetrinj: vozi pomnoženi turistovski vlak; v presledku 10 minut nato pa posebni vlak s priklički: Kamnik-Ljubljana, Tržič-Kranj, Bohinjska Bistrica-Jesenice, Kranjska Gora-Jesenice, Blače-Podrožica, Borovlje-Svetna vas.

Novi vlaki in izpremenjeni vozni red na južni železnici. S 5. junijem vozijo: Na progi Maribor—Špilje—Ljutomer poleg dosedajšnjih vlakov še vlaka št. 52—1863 iz Maribora ob 16.47, prihod v Ljutomer ob 19.52, in vlak št. 1826—53 iz Ljutomer ob 17.31, prihod v Maribor ob 20.46. Na progi Grobelno—Rogatec: Mešani vlak 2901 iz Grobelnega ob 7.50, prihod v Rogatec ob 9.12 mešani vlak št. 2903 odhod iz Grobelnega ob 13.50, prihod v Rogatec ob 15.17, mešani vlak št. 2905 odhod iz Grobelnega ob 19.10, prihod v Rogatec ob 20.24. Obratno: Mešani vlak št. 2902 iz Rogatca ob 5.16, prihod v Grobelno ob 6.38 mešani vlak št. 2904 iz Rogatca ob 10.17, prihod v Grobelno ob 11.42 in mešani vlak št. 2906 iz Rogatca ob 16.40, prihod v Grobelno ob 18.10. Vsi ti vlaki imajo zvezo z vlaki proge Maribor—Ljubljana. — Od 5. junija naprej bo vozil tovorni vlak št. 813 tudi potnike iz Celja do Zidanegamosta. Odhod iz Celja ob 7.27, prihod v Zidanemost ob 8.20. Obratno vozi tovorni vlak št. 866 iz Zidanegamosta v Celje (prihod v Celje ob 14.32, odhod ob 14.50) do Poličan. Ta vlak je za izletnike, zlasti za posetnike Rimskih Toplic zelo ugoden. — S tem zadnjim vlakom je ustrezno potrebi mesta Celja, kakor smo zadevo že zadnjič obravnavali in pojasnili.

Krediti za Črnogoro. Minister za finance je odobril kredit v znesku 1 milijon dinarjev za nakup živine in drobnice za Črnogoro, kakor 2 milijona dinarjev živin in 8 milijonov dinarjev za nabavo tovornih avtomobilov, ki bodo vozili hrano in druge potrebščine za Črnogoro. Istotako je podpisan

sklep, da se izplačajo plače in pokojnine v znesku 11 milijonov dinarjev črnogorskim uradnikom, ki za avstrijske okupacije niso dobili prejemkov. Izplačevanje teh plač in pokojnin se bo pričelo, ko bo glavna kontrola v Črnigori pripravila v to vse potrebno.

Povišanje pokojnin južne železnice. Po poročilih komisarijata za promet v Ljubljani bo upravni svet južne železnice povišal dohodke vpokojencem te železnice za 50 do 70%. To povišanje velja od 1. maja dalje.

Podružnica novinarskega udruženja v Osijeku. 1. junija popoldne se je v Osijeku osnovala podružnica „Novinarskega udruženja“. V odbor so bili izvoljeni za predsednika g. Lovro Petinger, za tajnika g. Marinič, za blagajnika g. Skrbic, za odbornika pa gg. Dimblin Gustarič.

Eduard Vojan. Češko „Nar. divadlo“ je izgubilo svojega največjega umetnika. V torek je umrl njegov najboljši igralec Eduard Vojan. Vojan je igral 32 let na „Nar. divadlu“. Bil je po mnenju kritikov najboljši igralec sedanje dobe sploh. Nepozabni ostanejo njegovi glavni junaki: Hamlet, Cyrano, Mefisto, Valenštajn, dr. Bork i. dr. Dne 2. maja je bil zadnjič na odru. Bilo mu je 67 let. Z njim je padel zadnji veliki umetnik, ki jih je imelo „Nar. divadlo“ v svoji cvetoči dobi. Pogreb se vrši danes z veliko slovesnostjo.

Znižanje voženj za beograjske akademike. Iz Beograda je prispelo poročilo, ki pravi, da je ministrstvo za saobračaj znižalo beograjskim akademikom vožnjo po državnih železnicah na eno četrt za vsa ona potovanja, ki jih napravijo začetkom in koncem šolskega leta, kakor tudi o božičnih semestrskih ter velikonočnih počitnicah. Proti temu nimamo načelno ničesar, ampak to odredbo toplo pozdravljamo. Nerazumljivo pa nam je, zakaj da smejo biti te milosti deležni samo slušatelji beograjske univerze, zakaj ne tudi slušatelji zagrebške ter ljubljanske? Pa ne, da bi nam kdo radi tega očital separatizem!

Sladkor za občino Krčevina se bo dobil v ponedeljek 7. t. m. pri trgovcu F. Starčič in isti dan za občino Lajtersberg pri trgovcu Falin v Lajtersbergu in sicer na osebo 15 dkg. Nakupovalne karte je seboj prinesli

Kap ga je zadela. Včeraj dopoldan je obvestilo tezensko orožništvo tukajšnjo rešilno postajo, da leži v gostilni Fajdiga na Teznu št. 12 neki možki v nezvesti. Rešilna postaja je poslala takoj na lice mesta svoj rešilni voz. Nezvestni je bil 68 let stari bivši inesar Josip Petrič, ki ga je zadela kap. Ko so ga prepeljali v splošno bolnico se je nahajal v zadnjih zdihljajih.

Na cesti je omagala. Včeraj okrog pol dneva je hotela 65 letna Marija Kovačič, krojačeva soproga iz Kamnice št. 28, v bolnico; na Kralja Petra trgu pa je nenadoma omagala, ter se zrušila na tla. Pozvan je bil rešilni voz, ki jo je pobral ter odvedel v splošno bolnico.

Iz Zrkovc. Prihodnjo nedeljo t. j. 6. junija t. l. priredi prostovoljna požarna bramba Zrkovci pri g. Antonu Reibenschuh pri D. M. v Brezju vrtno veselico. Vstopnina znaša za osebo 3 K, za celo družino pa 5 kron. Cisti dobiček je namenjen za nabavo požarne opreme. Vsi prijatelji požarnikov, posebno pa sosedna društva se vabijo da se udeležijo te prireditve polnoštevilno. Začetek ob 14. uri (2. uri popoldne).

Kultura in umetnost.

Zadnja operetna predstava v sezoni. Jutri v soboto se vrši zadnja operetna predstava v našem gledališču in sicer se uprizori »Mam'zelle Nitouche«. V ulogi Celestina nastopi Josip Povhe znani spevokomik kr. gledališča v Ljubljani. Opozarja se sl. občinstvo, da v tej sezoni ne pride več nobena operetna ali druga z orkestralnimi točkami spojena igra na vrsto. V nedeljo gre pa zadnjič preko našega odra »Satan v ženski«. Tokrat pohitijo gotovo vsi oni, ki so zamudili to predstavo,

v gledališče, da si ogledajo kako nam slika Molnar žensko v svojih lastnostih.

Smrt majke Jugovičev. Kakor doznavamo se uprizori v torek prihodnjega tedna v našem gledališču „Smrt majke Jugovičev“. Da pokaže naše gledališče kako daleč segajo njegovi cilji nam poda to predstavo v originalu t. j. v srbo-hrvaščini: Da se je odločilo ravateljstvo podati najtežjo srbo-hrvaško igro v originalu, je res hvalevredno. Jezikovni poduk vodi gosp. Anton Ivanovič Mecger, profesor tukajšnje vojne realke, pevske točke uči gosp. Hinko Družovič, režijo vodi pa Hinko Nučič. Če se ta uprizoritev posreči vsestransko, potem bomo lahko ponosni na naše gledališče, ker ta poizkus bo veljal za direktivo za prihodnjo sezono. Jutri prinesemo poseben podlistek, ki bo olajšal umevanje igre onim, ki ne obvladajo srbo-hrvaščine in ki stvari ne poznajo.

Šport.

Nogometna tekma, Sturm-Rapid: 2:1 (1:0). Včeraj smo imeli priliko videti na igrišču v „Ljudskem vrtu“ prvovrstno moštvo „Sturm“ iz Gradca. Sturm ima letos ime prvega graškega moštva. Naravno je torej, da se je prorokovala precej visoka zmaga nad Rapidom. Tekma je bila naznanjena ob 4. pop. začela pa se je ob 5. V tem oziru bi bilo pač želeli več točnosti. Bil je soparen dan, okoli 4. se je vlił dež, ki pa je kmalu prenehal in solnce je kmalu osušilo igrišče. Sturm je nastopil v črnobelih barvah, burno pozdravljen od občinstva. Bilo je do 2000 gledalcev. Takoj iz početka se je videlo, da ima „Sturm“ izborna moštvo, ki igra ono igro s kratkim in sigurnim podajanjem, ki vedno vodi do uspehov. Rapid je imel tremo in niti njegovi najboljši igralci niso bili na mestu. Zato je takoj po prvem Rapidovem napadu začel „Sturm“ pritiskati na Rapidova vrata, vrstil se je napad za napadom, toda Rapidova obramba se je sijajno izkazala; oba branilca sta bila izborna, zato je mogel „Sturm“ doseči le en gol. Pričakovano se je, da bo v drugi polovici hujše. Toda Rapid se je razigral in je začel z napadi, ki so mu res prinesli častni gol. Gradčani so popustili in Rapid je ponavljal svoje napade, posebno levo krilo je bilo agilno. „Sturm“ je dosegel iz kota še en gol, potem pa ni več prišel do one igre, ki jo je pokazal v prvi polovici. Tako se je tekma končala z rezultatom 2:1. Igra je bila fair. Sodnik dober.

Zadnje vesti.

Padanje tujih valut.

LDU Beograd, 2. junija. V Beogradu je danes vsled naglega dviganja naše krone na curiški borzi in vsled dovoljenja velikega izvoza živil središnji zadrugi došlo do nenadnega padanja tujih valut, tako da so posamezniki izgubili milijone, ker so špekulirali z inozemskim denarjem. Ponudba francoskih frankov se je gibala daleč pod kurzom ter se je prodajalo 100 frankov za 170 dinarjev, kar bi odgovarjalo razmerju 100 frankov za 680 kron.

Dovoljen izvoz.

LDU. Beograd, 2. junija (Uradno). Ministrstvo za trgovino in industrijo objavlja. Ker se obeta dobra žetev in vsled naglega padanja cen na svetovnem trgu so se pojavile pri nas velike količine živeža, katera so bile zadržana kot rezerva. Da se olajša trg, je finančni odbor sklenil, da pripravljalni odbor središnje zadruge izvozi za račun te zadruge do 4000 vagonov pšenice, do 15.000 vagonov koruze in 10.000 prašičev. Ječmena in sočivja sme zadruga izvoziti v neomejenih količinah do konca tega meseca.

Regent v Sarajevu.

LDU Beograd, 2. junija. Prestolonaslednik regent Aleksander je dne 31. maja nenadoma posetil Sarajevo. Tamkaj ga je pričakoval predsednik zemaljske vlade dr. Srškić, minister na razpoloženju Spalajković in armijski komandant general Hadžić. Na potu skozi Sarajevo je pri izvirku Bosne množica spoznala prestolonaslednika in ga navdušeno pozdravljala. Regent Aleksander je pri izvirku Bosne med mnogoštevilnim narodom kosil in se vrnil preko Ilidža. Narod mu je povsod prirejal navdušene ovacije.

LDU Sarajevo, 2. junija. Ob priliki nenadnega posesta regenta Aleksandra v Sarajevem piše vse tukajšnje časopise navdušene članke o kratkem bivanju prestolonaslednika v Sarajevem. Listi pišejo, da je Sarajevo doletelo visoko odlikovanje z regentovim posetom. Narod ga je spoznal in ga zlasti na povratku preko Vlasenice in Zvornika navdušeno pozdravljala. Ljudstvo je regenta obsipalo s cvetjem V mestu samem se regent ni zadrževal, temveč se je peljal z avtomobilom skozi Čaršijo, na vsem potu burno pozdravljen; ob 17. uri se je nato odpeljal v Banjo Koviljačo. Jutri poseti regent Bjelino.

LDU Sarajevo, 2. junija. Pri posetu Sarajeva je izjavil prestolonaslednik regent Aleksander, da bo uradno posetil Bosno in Sarajevo okoli 1. avgusta t. l., potem pa poseti tudi Zagreb in Ljubljano.

Seaton Watson v Zagrebu.

LDU. Zagreb, 3. junija. V torek zjutraj je posetil g. Seaton Watson, v spremstvu g.

Mestrovića, bana dr. Laginje in druge člane vlade. Tekom dopoldneva se je sestal tudi z nekaterimi našimi politiki in odličnimiosebami našega javnega življenja. Razgovore z našimi posameznimi politiki bo nadaljeval, da se natančno informira o naših sedanjih razmerah. V petek odpotuje na deželo, v soboto, 5. t. m., ob pol 12. uri mu bo v vseučiliški avli podeljen častni doktorat vseučilišča v Zagrebu. G. Watson je, kakor znano, profesor zgodovine vzhodne Evrope v Kirkscollge.

LDU Zagreb, 3. junija. V torek zvečer so zagrebška kulturna združenja književnikov, umetnikov in novinarjev priredila v čast gospej in gospodu Seatonu Watsonu glasbeni večer v dvorani glasbenega zavoda.

Odmev železničarske stavke v Bosni.

LDU Sarajevo, 2. junija. V železničarski stavki se je ugotovilo, da je večje število višjih in nižjih uradnikov podpiralo stavkajoče. Izvedla se je preiskava, ki je končala s tem, da je bilo odpuščenih več železniških uradnikov. Tujci bodo v 48 urah izgnani iz dežele, domačini pa odpravljeni v domače občine.

Kredita za naše dobrovoljce v Ameriki ni več.

LDU. Beograd, 2. junija. Kredit za naše dobrovoljce v Ameriki je izčrpan, tako da bodo odslej morali potovati na lastne stroške.

Izdaja: Tiskovna zadruga Maribor.

Odgovorni urednik: Fr. Voglar.

Tiska »Mariborska tiskarna« d. d.

Slov. mestno gledališče.

Repertoar tekočega tedna:

V soboto 5.: »Mam'zelle Nitouche«. Gostuje Josip Povhe, spevokomik in režiser kr. gledališča v Ljubljani. Zadnja operetna predstava. Ab. A—46.
V nedeljo 6.: »Satan v ženski«. Ab. A—47.

Mala oznanila.

Voz za peka se prodaja. Vpraša se Krčevina št. 71.

Večja množina

stare čebule

je na prodaj.

„KOLONIALA“

Maribor, Vetrinjska ulica 14. 3-2

Podpirajte „Jugosl. Matico“!

Zavod za straženje in zaklepanje v Mariboru

prevzame

vsako vrsto straženja v mestu, na kolodvorih, kakor tudi spremljanje železniških vozov.
Pojasnila v pisarni Pristanišča ulica 2.

Mariborska tiskarna

d. d.

(lastnica tiskarn Kralik in Rabič)

priporoča

vsakovrstne tiskovine, vizitnice, programe, lepake, letake, vabila itd. itd.

Kljub jako zvišanim cenam pri delavskih mezdah, se cene za izdelke niso razmeroma tako zvišale.